

Jablonové, 23. 9. 2018

Vážený pán starosta, vážení hostia, vážení občania obce Jablonové!

Chcel by som Vás pozdraviť za Konfederáciu politických väzňov Slovenska, ale môžem povedať, že aj ako duchovný syn otca Justína Beňušku. Veľmi som si ho vážil pre jeho skromnosť a pokoru – vlastnosti, ktoré mi na ňom boli veľmi sympatické. Hoci mal vyššie cirkevné hodnosti, ich insígnie nepoužíval, ba ani si ich nezaobstaral. Napísal len jednu malú brožúrku – schematizmus ilavskej farnosti, ale jeho rukopis cítiť v knihách iných autorov, ktorým ochotne pomáhal, robil korektúry a zbieral ďalšie pramene. Jeho meno sa tak nikde neobjavilo. Mal veľmi rád knihy, keď sa o nejakej novej knihe dozvedel, hneď si ju dal zaobstarať. Zaujímal sa o aktuálne dianie v Cirkvi na Slovensku i vo svete. Hoci mal v posledných rokoch života vážne zdravotné ťažkosti a chodil s pomocou dvoch barlí, s láskou pomáhal iným chorým spolubratom kňazom. V kňazskom domove v Pezinku denne slúžil sv. omšu v izbe pre ležiaceho a nehybného pátra Rudolfa Priedhorského CM a pre kanonika Jozefa Bratha, ktorý bol na vozíku. Keď sa v kňazskom domove v Cíferi zdravotný stav kanonika Bratha výrazne zhoršil, otec Beňuška mu denne nosil sväté prijímanie. Tiež sa s ním každý deň spoločne modlil svätý ruženec a snažil sa mu pomáhať aj inými spôsobmi. Veľmi si vážil kňazov, osobitne tých, ktorí sa doslova zodrali v pastoračii – to bol jeho výraz. Chcel, aby sa o nich písalo. V Pezinku tiež chodil spovedávať do kostola. Obdivoval som jeho vytrvalosť, keď sa zaprel do barlí a chodil, aby sa jeho nohy, skrížené do X, neprestali hýbať. Cez telefón bol pravidelne spojený so svojimi priateľmi a spoluväzňami, napríklad s Bernardom Pánčim a najmä s Mons. Rudolfom Bošnjákom. Až do odchodu z Pezinka opatroval pamiatku na väzenie – kus vybrúseného skla, ktorý brúsili väzni vo väzení vo Valdiciach –

v bývalom kostole. Mnohí ľudia majú dodnes doma sklenené lustre a nevedia, že ich vyrobili väzni biskupi a kňazi. Nerobil sa hrdinom, ale vecne rozprával o tom, čo si prežil vo väzení. Veľmi mu záležalo na tom, aby sa povedala pravda o posledných chvíľach kňaza Alfonza Paulena, ktoré s ním prežil vo väzenskej nemocnici na Mírove, kde s ním strávil poslednú noc. Ráno ho vyniesol do sanitky, ktorá sa však do nemocnice neponáhľala, dozorcovia sa vraj cestou zastavili v krčme a otec Paulen v sanitke zomrel. Bolo mi tiež sympatické, že otec Justín Beňuška ľutoval svoj krok utiecť z fary, keď bol odsúdený, pretože týmto krokom ohrozil ľudí, u ktorých sa skrýval. Hovoril, že sa mal dať radšej zavrieť a odsedieť si trest ako sa pokúsiť o útek do zahraničia. Hoci mu hovorili, že ich neohrozil a že mu pomáhali radi, do konca života si to vyčítal ako neuvážení krok. Spomienky na väzenie nechcel nahrávať, všetkých odkazoval na knihu Pamäti kňaza od Mons. Viliama Mitošinku, že tam je všetko. Som rád, že sa ho podarilo prehovoriť a krátko pred smrťou nahral niekoľkohodinové spomienky na väzenie, zvlášť na uránové bane v Jáchymove a tzv. Vežu smrti. Ale asi na druhý deň sa opäť prejavila jeho skromnosť, keď mi zavolať, že si neželá, aby to bolo zverejnené.

Takto som poznal otca Justína Beňušku, ako skromného, pokorného kňaza dobrotivého srdca, ktorý ochotne pomáhal a poradil druhým ľuďom. Viem, že by nechcel, aby sme mu stavali pomníky, ale tento pomník si právom zaslúži.

Nech odpočíva v pokoji!

Žabokreky nad Nitrou, 22. 9. 2018

Bratia a sestry!

Pred 6 rokmi, na 1. výročie úmrtia Mons. Justína Beňušku som tu hovoril jeho životopis. Nechcem sa opakovať, veď napokon jeho rozšírenú verziu si môžete prečítať v knihe o Jablonovom. Zameral by som sa skôr na jeho väzenie, kde vydával svedectvo viery.

Mons. Justín Beňuška si celý život rád spomínal na svoje účinkovanie ako kaplána vo Farnosti Ilava, kde pracoval s mládežou. Táto činnosť však narážala na činnosť Socialistického zväzu mládeže a otec Beňuška v práci s mládežou pokračoval aj po zákaze Združenia katolíckej mládeže. Nazýval ju jednoducho farská mládež. A za to bol v neprítomnosti odsúdený na 9 rokov. Vtedy sa rozhodol na krok, ktorý neskôr ľutoval, čo ukazuje jeho pokorný kňazský charakter. V roku 1950 opustil faru a skrýval sa. Pokúsil sa prejsť riekou Moravu v skupine, ktorej členovia boli neskôr odsúdení ako súdny proces „Titus Zeman a spol.“ Otec Justín Beňuška dostal ďalších 12 rokov väzenia a tak sa ho netýkala ani amnestia z roku 1960, na základe ktorej prepustili väčšinu politických väzňov – okrem tých najväčším trestom, medzi ktorých patril aj otec Beňuška. Odsedel si 12 rokov väzenia, až do 18. februára 1963. Po zadržaní 9. apríla 1951 bol vypočúvaný v Malých Levároch, na Bratislavskom hrade, v Malackách a v Leopoldove. Súdený bol 20.-22. februára 1952 Štátnym súdom v Bratislave. V súvislosti s otcom Beňuškom bola zatknutá aj dnes už blahoslavená sestra Zdenka Schelingová, ktorá sa pokúsila zorganizovať útek väzneným kňazom, medzi nimi aj otcovi Beňuškovi.

Po súde sa dostal do väznice v Ilave, kde predtým ako kaplán zastupoval väzenského duchovného. Pracoval tam ako pomocník vo väzenskej tlačiarňi. V celách samoväzby, určených pre jedného väzňa, sa tlačili šiesti. V roku 1953 bol prevezený na hrad Mírov,

kde boli kňazi umiestnení na osobitnom oddelení a v bývalej zámočkej kaplnke zhotovovali náplečníkové vypchávkové kabátov. Istý čas bol vo väzenskej nemocnici. Často spomínal na vynikajúcich väzenských lekárov, ale aj na chorých väzňov, ktorí mali trvalé zdravotné následky z mučenia na ŠtB. Tam strávil poslednú noc s kňazom Alfonzom Paulenom pred jeho smrťou. Napokon pracoval v dielni, kde skladali dózické zámky.

Spomínal si, že na Mírove lisoval hrozienka, ktoré dostávali väzni od návštev a po dve kvapky ich vkladali do fľaštičiek od liekov. Tie vkladali do vydlabanej diery v rohu miestnosti pod podlahou, prikrytej doskou, ktorej časť bola odrezaná. Otec Beňuška sa trikrát po 10 dní dostal aj do korekcie – samoty, ktorá bola väzením vo väzení. Jedlo tam dostával len každý tretí deň a v ostatné dni len kúsok chleba a čiernu kávu – v skutočnosti vodu.

V roku 1955 bol premiestnený do Jáchymova, konkrétne do tábora L, ktorý bol nazývaný likvidačný a jeho súčasťou je tzv. Veža smrti. Býval v drevených barakoch a spracovával uránovú rudu, dovážanú z baní. Trikrát do týždňa odchádzal plný vlak uránu do Sovietskeho zväzu – zadarmo ako vďaka za oslobodenie. Našťastie nepracoval priamo vo Veži smrti, ale vonku pri nej zametal štrk spolu s inými rudami. Stupeň rádioaktivity väzni nepoznali a pracovali bez ochranných prostriedkov. Nemohli však piť neprevarenú vodu – bola rádioaktívna. Na raňajky bola ¼ chleba a čierna voda, na obed vývar z kostí a naberačka zemiakov s prívarkom. V zime, keď bolo – 30 °C, pracovali v tom istom oblečení. Keďže baraky boli postavené na pilotoch na briežku, vietor im dovnútra fúkal aj odspodu. Na podlahe mu primrzla aj topánka. Zakúriť sa mohlo len pred spaním a po raňajkách a prikryť sa mohli len dvomi dekami.

V roku 1956 bol otec Beňuška prevezený do Valdíc, bývalého kláštora kartuziánov. Za najhoršiu prácu považoval páranie peria, ktoré dovážali z hydínarne špinavé a so zvyškami zápachajúceho mäsa. Splniť normu bolo namáhavé a viacerí si odniesli kožné

choroby. V roku 1957 v bývalom kláštornom kostole zriadili Jablonecké sklárne dielňu na brúsenie lustrových závesov. Asi 100 kňazov tvorilo osobitnú zmenu, prezývanú Vatikán. Otec Beňuška nemal technické nadanie a tak prežíval pri brúsení trpké chvíle.

Ako som spomenul, veľká amnestia pre politických väzňov z roku 1960 sa ho netýkala. Väčšina kňazov bola prepustená a na ich miesto prišli rehoľníci, odsúdení vo veľkých súdnych procesoch v roku 1961. Keď otca Beňušku obišla druhá amnestia, dozorca mu povedal: „Chlapi, aké vy máte nervy, já bych se zbláznil.“ Ale generálna prokuratúra preskúmala odvolanie otca Beňušku proti vylúčeniu z amnestie a po 12 rokoch bol konečne podmienenčne prepustený. Hovoril, že mu zrejme vo väzení dávali do jedla nejaké drogy, pretože mal stále halucinácie a dunelo mu v hlave. Prestalo to až niekoľko dní po prepustení z väzenia.

Väzenie vzali otcovi Beňuškovi 12 rokov života, najkrajšie roky mladosti. O väzení sme sa často rozprávali. On však nechcel zo skromnosti nič nahrávať (okrem posledných chvíľ kňaza Alfonza Paulena, na čom mu veľmi záležalo), preto som si to všetko opakoval v mysli a po odchode od neho zapísal na papier. Veľmi bol prekvapený, čo všetko sa mi za tie roky podarilo zaznamenať. Už vtedy som vedel, že to má veľkú hodnotu, veď politickí väzni, ktorí sedeli v najťažších väzniciach, už takmer všetci zomreli. Vždy, keď som odchádzal od neho, kľakol som si a požiadal ho o kňazské požehnanie. Veríme, že teraz nás už žehná z neba.

Nech odpočíva v pokoji!